

การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อลดภาวะซึมเศร้าด้วยวิธีการระลึกถึงความหลังในผู้สูงอายุ
โรคเบาหวานที่มีภาวะซึมเศร้า โรงพยาบาลหนองงูเหลือม จังหวัดกาฬสินธุ์

ศุมาลี เขตบรรจง

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

กรกฎาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ สุมาลี เขตบรรจง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.รวีวรรณ เฝ้ากัณหา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(ดร.รวีวรรณ เฝ้ากัณหา)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภรภัทร เฮงอุดมทรัพย์)

คณะพยาบาลศาสตรบัณฑิตให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกรณ์ ทรัพย์กรานนท์)

วันที่...../3 เดือน.....พ.ศ. 2554

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาจากท่านอาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์ คือ อาจารย์ ดร.รวิวรรณ เผ่ากัณหา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ และอาจารย์ ดร.นัยนา พัฒน์วิรัชชา ที่ได้กรุณาให้คำชี้แนะขั้นตอนในการสร้างแนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการลดภาวะซึมเศร้า พร้อมทั้งข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทำให้งานนิพนธ์มีเนื้อหาความสมบูรณ์มากขึ้น ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่า ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงจนทำให้งานนิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณนายแพทย์ภาศิ ทรัพย์พิพัฒน์ ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลหนองกุงศรี ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือที่ได้ให้คำชี้แนะ และอำนวยความสะดวกในการสร้างแนวปฏิบัติด้วยดีมาโดยตลอด ขอขอบพระคุณอาจารย์อรพรรณ สุนทวง และอาจารย์เพ็ญประภา มะลาไว้อย่างเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติม ทำให้แนวปฏิบัติได้มีเนื้อหาสาระสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณนายแพทย์สุรพงษ์ ถักขวูร และทีมงานสร้างแนวปฏิบัติทุกท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่า ในการร่วมพัฒนาแนวปฏิบัติ และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลหนองกุงศรีทุกท่านที่ให้โอกาสในการพัฒนาแนวปฏิบัติ

ขอกราบขอบพระคุณนายแพทย์พิสิทธิ์ เอื้อวงศ์กุล นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ และ ดร.สม นาสอำนาจ ที่ได้กรุณาทุกอย่าง โดยเฉพาะด้านการศึกษา และขอกราบขอบพระคุณผู้สูงอายุ ที่ได้ให้โอกาสในการทดลองใช้แนวปฏิบัติ ทำให้ทราบข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุง เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของแนวปฏิบัติมากยิ่งขึ้น

ท้ายนี้ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อจันทา ปัญญารมย์ บิดาของข้าพเจ้า พี่สาว พี่ชาย น้องชาย คุณน้าทุกท่านที่เป็นคอยกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอด โดยเฉพาะคุณแม่ที่เพิ่งล่วงลับไปเมื่อ 8 มกราคม 2554 คำพูด และแววตาของท่าน ทำให้ข้าพเจ้ามีความหวังและกำลังใจเสมอ ขอขอบคุณสำหรับทุกกำลังใจ และการช่วยเหลือตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษามาจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และเพื่อน ๆ นิติสาขาการพยาบาลผู้สูงอายุ คุณค่า คุณงามความดี และประโยชน์ที่ได้รับจากงานนิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอบแต่บุญพาวรี ครูอาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกภพทุกชาติทั้งที่มีชีวิต และเป็นดวงจิตวิญญาณ และผู้รับบริการสุขภาพทุกท่าน ที่ทำให้ข้าพเจ้าได้มีปัญญา เจริญงอกงามในทุก ๆ ด้านตลอดมา

สุมาลี เขตบรรจง

52920756: สาขาวิชา: การพยาบาลผู้สูงอายุ: พย.ม. (การพยาบาลผู้สูงอายุ)

คำสำคัญ: การระลึกถึงความหลัง/ ภาวะซึมเศร้า/ แนวปฏิบัติการพยาบาล/ ผู้สูงอายุโรคเบาหวาน

สมาลี เขตบรรจง: การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อลดภาวะซึมเศร้าด้วยวิธีการระลึกถึงความหลังในผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่มีภาวะซึมเศร้า โรงพยาบาลหนองสูง จังหวัดกาฬสินธุ์ (DEVELOPMENT OF A CLINICAL NURSING PRACTICE GUIDELINE FOR REDUCING DEPRESSION WITH REMINISCENCE TECHNIQUES IN THE DIABETIC ELDERLY PATIENTS WITH DEPRESSION IN NONGKUNGSRI HOSPITAL, KALASIN PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: รวีวรรณ เฝ้ากัณหา, กศ.ค., วาริ กังใจ, พย.ด. 122 หน้า. ปี พ.ศ. 2554.

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อลดภาวะซึมเศร้าด้วยวิธีการระลึกถึงความหลังในผู้สูงอายุโรคเบาหวาน ที่มีภาวะซึมเศร้าในระดับเล็กน้อยถึงปานกลาง แผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลหนองสูง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กรอบแนวคิดการพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกของสภาวิชาชีพด้านการแพทย์ และสุขภาพแห่งชาติของออสเตรเลีย (NHMRC, 1999) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย พยาบาลผู้ใช้นโยบาย จำนวน 5 คน และผู้สูงอายุโรคเบาหวาน จำนวน 5 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามความเป็นไปได้ในการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลด้วยวิธีการระลึกถึงความหลัง จากพยาบาลผู้ทดลองใช้แนวปฏิบัติ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อบริการที่ได้รับตามแนวปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ การวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปประเด็นสำคัญ

ผลการศึกษาพบว่า 1) สาระสำคัญของแนวปฏิบัติการพยาบาลประกอบด้วย 6 หมวด ได้แก่ การพิทักษ์สิทธิ์ และจริยธรรม การประเมินภาวะซึมเศร้า การให้ความรู้เรื่องภาวะซึมเศร้า การบำบัดภาวะซึมเศร้า การดูแลต่อเนื่อง และการพัฒนาคุณภาพการบริการ 2) แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อลดภาวะซึมเศร้าด้วยวิธีการระลึกถึงความหลังที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดับมาก 3) ความพึงพอใจของผู้สูงอายุโรคเบาหวานต่อแนวปฏิบัติการพยาบาลด้วยวิธีการระลึกถึงความหลัง มีความพึงพอใจในระดับมาก

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ควรนำแนวปฏิบัติไปใช้ เพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่มีภาวะซึมเศร้าในระดับเล็กน้อยถึงปานกลาง

52920756: MAJOR: GERONTOLOGICAL NURSING; M.N.S. (GERONTOLOGICAL NURSING)

KEYWORDS: REMINISCENCE/ DEPRESSION/ CLINICAL NURSING PRACTICE/ DIABETIC ELDERLY

SUMALEE KHETBUNJONG: DEVELOPMENT OF A CLINICAL NURSING PRACTICE GUIDELINE FOR REDUCING DEPRESSION WITH REMINISCENCE TECHNIQUES IN THE DIABETIC ELDERLY PATIENTS WITH DEPRESSION IN NONGKUNGSRI HOSPITAL, KALASIN PROVINCE. ADVISORY COMMITTEE: RAWEEWAN PAOKANHA, Ed.D., WAREE KANGCHAI, D.N.S. 122 P. 2012.

This study was purpose to develop the clinical nursing practice guideline for reducing depression with reminiscence techniques in the diabetic elderly patients who have mild and moderate depression in Nongkungsri hospital; out - patient department, Kalasin province. The concept of clinical practice research by National Health and Medical Research Council (NHMRC), 1999. The informant composes by 5 nurses who to user the clinical nursing practice guideline and 5 diabetic elderly patients. The tool of education was the questionnaire of possibility to using of nursing practice by Reminiscing and the questionnaire of the impress of the diabetic elderly patients by cared with nursing practice. Data analysis by number the frequency, analysis the plot and summarized of the important issue.

The result find that 1) the main point of nursing practice guideline compose 6 category. For example: protecting right and morality, assess of depression, health education of depression, the therapy of depression, continuity of care and develop the quality of service. 2) The development of clinical nursing practice guideline is possibility to using, the high level. 3) The impress of diabetic elderly patients are high level.

The suggestion from this study show that, the nursing practice guideline is the possibility to use to treatment who have mild to moderate depression in the diabetic elderly people.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามของการศึกษา.....	5
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
กรอบแนวคิดของการศึกษา.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา.....	6
ขอบเขตการศึกษา.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
โรคเบาหวานในผู้สูงอายุ.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุ.....	11
แนวคิดการระลึกถึงความหลัง.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแนวปฏิบัติในการลดภาวะซึมเศร้า.....	27
3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	33
กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา.....	33
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	33
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	34
การพิพม์สถิติของกลุ่มตัวอย่าง.....	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา.....	36
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
5 สรุปและอภิปรายผล.....	59
ผลการศึกษา.....	59
อภิปรายผลการศึกษา.....	60
ข้อเสนอแนะในการนำผลไปใช้.....	62
ประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษา.....	62
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป.....	63
บรรณานุกรม.....	64
ภาคผนวก.....	70
ภาคผนวก ก.....	71
ภาคผนวก ข.....	73
ภาคผนวก ค.....	80
ภาคผนวก ง.....	89
ภาคผนวก จ.....	106
ภาคผนวก ฉ.....	108
ภาคผนวก ช.....	120
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	122

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำแนกระดับหลักฐานเชิงประจักษ์..... 40
2	ข้อมูลทั่วไปของพยาบาลผู้ทดลองใช้แนวปฏิบัติ..... 53
3	ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยได้รับการทดลองใช้แนวปฏิบัติ..... 54
4	จำนวนผู้ใช้แนวปฏิบัติจำแนกตามระดับความคิดเห็นต่อความเป็นไปได้ ในการนำแนวปฏิบัติไปใช้..... 56
5	จำนวนผู้สูงอายุโรคเบาหวานจำแนกตามระดับความพึงพอใจต่อแนวปฏิบัติ..... 58

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ขั้นตอนการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อลดภาวะซึมเศร้าด้วยวิธีการระลึกถึงความหลังในผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่มีภาวะซึมเศร้า โรงพยาบาลหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์.....	42
2 ขั้นตอนการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อลดภาวะซึมเศร้าด้วยวิธีการระลึกถึงความหลัง.....	51